

Roczne sprawozdanie na temat praw człowieka i demokracji na świecie za 2017 r.

Parlament Europejski co roku debatuje nad prawami człowieka i demokracją na całym świecie oraz polityką Unii Europejskiej w tym zakresie. W 2017 r. prawa człowieka były jedną z naczelnych kwestii w działaniach zewnętrznych UE. Jednak w 2017 r. na całym świecie odnotowano również kolejne gwałtowne reakcje wymierzone w społeczeństwo obywatelskie, zwłaszcza w dziennikarzy, a także wzrost dezinformacji oraz populizmu. W sprawozdaniu Komisji Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego (AFET) wezwano do systematycznego uwzględniania praw człowieka we wszystkich działaniach UE, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Debata Parlamentu nad sprawozdaniem jest planowana na grudniową sesję plenarną.

Kontekst

Co roku od 1948 r. w dniu 10 grudnia społeczność międzynarodowa obchodzi Dzień Praw Człowieka. Promowanie i ochrona praw człowieka to jedna z najważniejszych wartości leżących u podstaw Unii Europejskiej. W tym roku ten dzień będzie jeszcze bardziej wyjątkowy, gdyż w 2018 r. przypada 70. rocznica Powszechnej deklaracji praw człowieka, 25. rocznica Wiedeńskiej deklaracji i programu działania oraz 20. rocznica deklaracji ONZ w sprawie obrońców praw człowieka. Obchodzimy też 30. rocznicę ustanowienia przez Parlament Europejski Nagrody im. Sacharowa za wolność myśli, będącej jednym ze sposobów, w jaki PE wspiera prawa człowieka.

Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W dniu 12 listopada 2018 r. Komisja Spraw Zagranicznych Parlamentu Europejskiego (AFET) przyjęła [sprawozdanie](#) z własnej inicjatywy na temat sprawozdania rocznego dotyczącego praw człowieka i demokracji na świecie za rok 2017 oraz polityki Unii Europejskiej w tym zakresie. W związku ze swoimi wcześniejszymi [rezolucjami](#) dotyczącymi rocznych sprawozdań na temat praw człowieka (oraz rezolucjami dotyczącymi m.in. [przepływu uchodźców i migrantów oraz roli działań zewnętrznych UE](#) (kwiecień 2017 r.), [przestrzeni działania społeczeństwa obywatelskiego w krajach rozwijających się](#) (październik 2017 r.), [postępów w zakresie globalnych porozumień ONZ na rzecz bezpiecznej, uporządkowanej i legalnej migracji](#) (kwiecień 2018 r.) i [pluralizmu mediów w UE](#) (maj 2018 r.)) Parlament Europejski podtrzymuje swoje zaangażowanie na rzecz usprawnienia [procedur, procesów i struktur Parlamentu w zakresie praw człowieka](#), tak aby prawa człowieka i demokracja leżały u podstaw jego działań i strategii politycznych. W tegorocznym sprawozdaniu nacisk położono przede wszystkim na **znaczenie uwzględniania praw człowieka w działaniach zewnętrznych UE i państw członkowskich**. Zdefiniowano to jako strategiczny proces celowego włączania kwestii praw człowieka do polityki zewnętrznej, programowania i działań operacyjnych UE. Jest to potwierdzenie wcześniejszych [apelów](#) Parlamentu Europejskiego o bardziej szczegółową publiczną sprawozdawczość, w stosownych przypadkach opartą w szczególności na priorytetach i wskaźnikach określonych w unijnych krajowych strategiach w dziedzinie praw człowieka. W sprawozdaniu zachęca się do większej konsekwencji we wdrażaniu zapisów o warunkowości w związku z przestrzeganiem praw człowieka oraz w ocenie i dostosowywaniu wpływu polityk UE na prawa człowieka.

Aby zwiększyć skuteczność reakcji UE na wyzwania w zakresie praw człowieka w państwach trzecich i w krajach sąsiadujących, w sprawozdaniu zwrócono uwagę na obszary takie jak rozwój, migracja, bezpieczeństwo, walka z terroryzmem, prawa kobiet, przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji, rozszerzenie i handel, gdyż dziedziny te wymagają większego politycznego zaangażowania i dodatkowych wysiłków na rzecz wzmocnienia pozycji podmiotów lokalnych, także wzmocnienia społeczeństwa obywatelskiego i ochrony [obrońców praw człowieka](#). Szczególny nacisk położono na następujące obszary:

a) **Ciągle kurczenie się przestrzeni działania obrońców praw człowieka z powodu restrykcyjnych przepisów przyjętych w wielu krajach**

W sprawozdaniu podkreślono znaczenie wdrożenia [wytycznych UE w sprawie obrońców praw człowieka](#) oraz jej zdolności do utrzymania odpowiedniego wsparcia udzielanego obrońcom praw człowieka i organizacjom pozarządowym za pośrednictwem [Europejskiego Instrumentu na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka](#) (EIDHR) w sytuacjach największego zagrożenia, w szczególności dzięki zwiększeniu zdolności mechanizmu

ProtectDefenders.eu. W ciągu ostatnich trzech lat mechanizm ten zapewnił wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych ponad **11 000 obrońcom praw człowieka** na całym świecie.

b) Instytucjonalne aspekty działań UE na rzecz praw człowieka

W sprawozdaniu doceniono pracę wykonaną przez służby odpowiedzialne za prawa człowieka w Komisji Europejskiej i Europejskiej Służbie Działań Zewnętrznych (ESDZ). Pochwalono podejście przyjęte ostatnio w unijnej [inicjatywie dotyczącej pozytywnych przykładów w dziedzinie praw człowieka](#). Wyrażono duże uznanie dla działań specjalnego przedstawiciela UE ds. praw człowieka [Stavrosa Lambrinidisa](#) na rzecz zwiększania skuteczności, spójności i widoczności praw człowieka w polityce zagranicznej UE. Ponowiono apel, by nadać temu mandatowi charakter stały i zapewnić specjalnemu przedstawicielowi umocowanie do działania z inicjatywy własnej, jak również odpowiednie zasoby. Ponowiono też wcześniejszy apel Parlamentu Europejskiego o utworzenie nowego mandatu dla specjalnego przedstawiciela UE ds. międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości i prawa humanitarnego, który odpowiadałby za uwzględnianie w polityce zagranicznej UE jej zobowiązania do walki z bezkarnością. Przypomniano w związku z tym o uniwersalnym charakterze [Międzynarodowego Trybunału Karnego](#) (MTK) i potwierdzono pełne poparcie dla jego prac oraz dla sprawiedliwości okresu przejściowego. W sprawozdaniu zwrócono się do unijnych przywódców, aby dążyli do realizacji reform ONZ w celu zwiększenia roli systemu wielostronnego opartego na zasadach oraz zapewnili skuteczną ochronę praw człowieka, postępy w zakresie prawa międzynarodowego, stałą [reprezentację UE na wszystkich forach wielostronnych](#) i większą widoczność działań UE.

c) Wolność mediów oraz wolność wypowiedzi w internecie i poza nim

W sprawozdaniu wyrażono ubolewanie, że wolność mediów jest bardziej niż kiedykolwiek [zagrożona](#). W 2017 r. w Europie [zabito siedmiu dziennikarzy](#). Wielu dziennikarzy na całym świecie padło ofiarą nadużyć, zostało zatrzymanych czy zmuszonych do zapłaty wysokich kar w procesach, w których nie przestrzegano minimalnych zasad proceduralnych. W sprawozdaniu zdecydowanie potępiono fakt, że tak wielu obrońców praw człowieka doświadczyło w 2017 r. szykanowania w internecie, w tym naruszeń bezpieczeństwa danych przez konfiskaty sprzętu, zdalny nadzór i wycieki danych. Wyrażono głębokie zaniepokojenie coraz powszechniejszym stosowaniem niektórych cyfrowych technologii nadzoru podwójnego zastosowania wobec polityków, działaczy, blogerów i dziennikarzy. Wezwano instytucje unijne do bezzwłocznej i skutecznej aktualizacji [rozporządzenia w sprawie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania](#). W sprawozdaniu zaapelowano o ochronę wolności wypowiedzi w internecie i poza nim. Rosnąca liczba [nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd informacji](#) stanowi [poważne zagrożenie](#) dla stanu demokracji, gdyż ogranicza dostęp do bezstronnych informacji, podlega do przemocy wobec określonych grup i przypuszczalnie wpłynęła już na wyniki niektórych wyborów. Wezwano zatem UE, by wzmogła wysiłki na rzecz ochrony wolności opinii i wypowiedzi we wszystkich relacjach z państwami trzecimi oraz zapewniła systematyczne stosowanie [unijnych wytycznych w sprawie wolności wypowiedzi w internecie i poza nim](#).

d) Zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

W sprawozdaniu z zadowoleniem przyjęto [podpisanie przez UE konwencji stambulskiej](#) o zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej i wezwano państwa członkowskie, które jeszcze tego nie zrobiły, aby ratyfikowały i wdrożyły konwencję. Przystąpienie UE do konwencji w jak najszerszym zakresie i z uwzględnieniem wszystkich jej aspektów zapewni solidne ramy prawne, które pozwolą zapobiegać przemocy, zwalczać bezkarności i chronić przed przemocą kobiety w całej Europie.

e) Migracja

W dniu 1 stycznia 2017 r. [liczba obywateli państw trzecich](#) zamieszkałych w państwach członkowskich UE wynosiła 21,6 mln, czyli 4,2 % ludności UE. W sprawozdaniu wezwano do zapewnienia migrantom i uchodźcom skuteczniejszych ram ochrony, w szczególności dzięki stworzeniu bezpiecznych i legalnych szlaków migracyjnych oraz wydawaniu wiz humanitarnych. Wezwano państwa członkowskie do podjęcia poważnego dialogu z myślą o określeniu wspólnej, szeroko zakrojonej koncepcji, wspólnych obowiązków i jednego celu w zakresie migracji. Z zadowoleniem przyjęto inicjatywę ONZ w zakresie [globalnego porozumienia w sprawie bezpiecznej, uporządkowanej i legalnej migracji](#) oraz opracowane przez [UNHCR globalne porozumienie w sprawie uchodźców](#), a także przypisanie prawom człowieka kluczowej roli w tych porozumieniach. Przypomniano, że wszelkim próbom współpracy z państwami trzecimi, w tym z krajami pochodzenia i tranzytu, musi towarzyszyć poprawa warunków w zakresie praw człowieka w tych państwach i przestrzeganie międzynarodowych praw człowieka i prawa uchodźczego oraz że UE powinna zapewnić monitorowanie i przejrzystość w odniesieniu do funduszy przyznawanych państwom trzecim.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy: [2018/2098\(INI\)](#); Komisja przedmiotowo właściwa: AFET; Sprawozdawca: Petras Auštrevičius (ALDE, Litwa).

